

Salvador Dalí pren forma

Text > XAVIER CORTADELLAS

Il·lustració > XAVIER ROQUETA

Salvador Dalí va escriure *La vida secreta de Salvador Dalí* quan encara havia de viure bona part de la seva vida. Això és sabut per molta gent. Va publicar aquell llibre l'any 1942, a trenta-vuit anys; es va morir el 1989, més de quaranta anys després. Tot just començar el que no em sembla que puguem dir només que fos un llibre seu, ell mateix ho va voler indicar: «[...] he cregut que era més intel·ligent començar escrivint les meves memòries i viure-les després. Viure! ...!». És per això, doncs, perquè no només ens trobem davant d'un llibre de memòries, sinó també, o sobretot, davant d'un llibre de creació. Per posar-ne dos exemples, alguns dels títols dels primers capítols de la primera part són «Records intrauterins» i «Falsos records de la infància». Qualsevol lector mínimament atent pot descobrir de seguida que el propòsit de Salvador Dalí en aquest llibre no era en primer lloc recordar, sinó sobretot crear. «La llibertat és manca de forma», escriu ell mateix en el pròleg. I com és natural, per a un pintor i per a un escriptor com Dalí, la llibertat és indispensable per a la creació.

Però la llibertat va ser també el que va angoixar Salvador Dalí durant la seva vida. Per això, doncs, d'una banda, quan creava, dibuixava i pintava rellotges tous o ous ferrats; i de l'altra, quan vivia i, per tant, quan abandonava també el personatge públic que ell mateix, amb l'ajuda indispensable de Gala, es va saber fer, reivindicava la tradició. És per aquest motiu, suposo, que a *La vida secreta de Salvador Dalí* escriu també que només li agrada menjar coses que tinguin una forma definida; res a veure, per exemple, amb els espínacs. I és per això també que si se sap de l'Empordà és perquè «és el paisatge més concret i objectiu que hi ha al món». No sé si l'Empordà li donava la seguretat i la pau que, de gran, en el món dels adults, va saber trobar en Gala; la forma concreta i objectiva que va tenir l'amor per a Salvador Dalí. No em sembla, però que m'equivoqui gaire si escric que no n'estava tan lluny, que l'Empordà i que Cadaqués i que, sobretot, la

seva família feien en el fons una funció que s'assemblava a la que va fer Gala després. Arrelat a la terra i a les persones que va estimar: Dalí, doncs, no era gens diferent de qualsevol de nosaltres, però ell ho vivia tot molt més intensament, amb molta més por i amb molta més passió.

És ben sabut, així mateix, que Gala va intervenir força a *La vida secreta de Salvador Dalí*. El degué acabar de redactar, el degué corregir, el va traduir... Fins a quin punt hi va canviar el que Dalí havia escrit, fins a quin punt va fer-se seu Salvador Dalí, ho podia saber sobretot la família i, molt especialment, Anna Maria Dalí, que em sembla que era l'única que sabia anglès. La mare era morta. El pare no en sabia. Dalí, molt poc. A Anna Maria Dalí, en tot cas, *La vida secreta de Salvador Dalí* no li va agradar. Com també és sabut, va escriure com a resposta *Salvador Dalí vist per la seva germana*. Tingués molta raó o en tingués poca, m'agradaria saber fins a quin punt va arribar a ser prou conscient de com va ajudar el seu germà discrepant-hi, escrivint aquest altre llibre, com va contribuir a donar-li més forma, a fer més complet el mite del pintor Salvador Dalí. I és que, per continuar dient-ho en paraules d'ell o de Gala, com els ous ferrats, tots som una «pasta blanca i molt amorfa»; cap de nosaltres no sap «on acaba la realitat i on comença l'imaginari».

